

DOI 10.36074/grail-of-science.22.07.2022.050

ВИКОРИСТАННЯ ОБРАЗУ ФРАНКЕНШТЕЙНА В СУЧАСНІЙ ПУБЛІЦИСТИЦІ

Пікун Леся Василівна

канд. філол. наук, доцент, доцент кафедри германської філології
Національний університет "Чернігівський колегіум"
імені Т.Г. Шевченка, Україна

Авторський міф про Віктора Франкенштейна та його безіменного монстра, створений Мері Шеллі у XIX столітті, наповнений рясним філософським, етичним та емоційно-образним змістом. Наші численні дослідження, котрі проводяться з початку 2000 років підтверджують думку ізраїльського вченого Ю.Н.Харарі, висловлену у міждисциплінарному дослідженні про сучасну людину, що міф про юного ученого-експериментатора Франкенштейна та його творіння став опорою для сучасності [8]. Цей міф упевнено увійшов у третє десятиліття XXI століття як лексема, метафора, символ і міфологема.

Слово Frankenstein (а також Frankenstein's monster) знайшов місце у англійському вокабулярі зі значенням "щось, що руйнує або шкодить людині або людям, які це створили" [12]. Суфікс franken- також активно використовується в словотворенні для позначення чогось, що вважається страшним і небезпечним через неприродний спосіб його створення [11]. Іменник Франкенштейн і суфікс franken- також означають речі які, грубо зшиті з погано підібраних шматочків. Існує ціла низка так званих franken- слів, наприклад frankenfood (вперше вжито в 1992 році в значенні «генно-інженерна їжа»), frankenfish (потворна, можливо генетично модифікована риба), franken plant (бридка, можливо штучно трансформована рослина), frankenstorm (жахливий шторм). Наприклад, підводний ядерний човен Франкенштейн це субмарина зроблена з двох пошкоджених човнів [7].

Сучасна людина у поясненні світу спирається на свої психо-сенсорні та мовленнєві особливості та використовує міфологію з цією метою. Міф про Франкенштейна виявляється ємною логічною структурою зі складною системою бінарних опозицій, наприклад: живий - мертвий, свій - чужий, природний - штучний, творення - руйнування тощо, яка у сучасному публіцистичному дискурсі виявляє когнітивні уявлення, що формуються за законами дотичності до емоційно-чуттєвого пізнання світу. За його допомогою людина пізнає довкілля і саму себе, визначає своє місце у світі. Образ Франкенштейна є метафорою посередником, яка розкриває причинно-наслідкову закономірність між явищами. Така метафора є згорнутим міфом, тобто міфом у концентрованого у вигляді, котра передає інформацію про світ і

ставлення людини до неї, оскільки вона має потужний сугестивний заряд, інтенцію вражати, навіювати, захоплювати [6].

Франкенштейн увійшов у сучасну публіцистику як метафора та використовується для позначення загрозливого, потворного, штучно створеного явища, експерименту чи соціально-політичного утворення, яке загрожує існуванню людини або країни. Новий штам коронавірусу ХЕ називається Франкенштейн [5]. Новий препарат опіод також отримав назву Франкенштейн [10]. Створення законопроєкту про вихід ІТ з тіньового ринку України називається юридичним Франкенштейном [4]. Рішення індійського уряду щодо набору армію також названо монстром Франкенштейна [13].

Крім того, метафора Франкенштейн актуалізує значення повернення з мертвих, чи поєднання між собою різні віджилих частин. Наприклад технологія глибокого заморожування тіла померлої людини та теоретична можливість повернути її до життя в майбутньому називається технологією “Франкенштейн” [14]. Саме таке значення є досить популярним у сучасній політичній публіцистиці. Наприклад, в українських медіа Франкенштейном називають новий СРСР, який прагне відновити В.Путін [9]. У статті С.Громенко зустрічається назва “регіон Франкенштейна” на позначення таврійської губернії, яку хочуть воскресити російські політики на завойованих територіях України [2]. В.В’ятрович називає саму Росію “нашим монстром Франкенштейна” і говорить про те, що українці були причетні до створення російською імперії та Радянського Союзу, а зараз страждають від агресивного монстра створеного власними амбіціями [1]. У дописі К. Косачева країни північноатлантичного альянсу називаються Франкенштейном: “Західний Франкенштейн не міг покинути улюбленого монстра – Україну”.

Відтак аналіз публіцистичних досліджень початку 20-х років XXI століття свідчить про те, що міф про Франкенштейна увійшов, у вигляді метафори у повсякденне життя не тільки в мову, але й у мислення сучасної людини. Метафора Франкенштейна стає засобом номінації й принципом пізнання того чи того складного та загрозливого явища культури, соціального та політичного життя світу.

Список використаних джерел:

- [1] В’ятрович, В. Наш монстр Франкенштейна – Росія. (06.07.2022). Вилучено з <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3523189-nas-monstr-frankenstejna-rosia.html>.
- [2] Громенко, С. Регіон Франкенштейна. Навіщо в Росії хочуть відтворити Таврійську губернію. (01.05.2022). Вилучено з <https://ua.krymr.com/a/krym-viyna-rosia-ukraina-tavriyska-hubernia/31826726.html>.
- [3] Западный Франкенштейн не смог бросить любимого монстра-Украину – Косачев. Красная Весна, (29 июня 2022). Вилучено з <https://rossaprimavera.ru/news/c467acc6>.
- [4] Кондрашов, В. Юридичний Франкенштейн чи вихід ІТ-ринку з тіні? Що відбувається з законопроєктом про Дія.City в парламенті. (14.07.2021). Вилучено з <https://biz.nv.ua/ukr/tech/diya-city-superechit-konstituciji-shcho-kazhut-yuristi-mincifra-i-deputati-novini-ukrajini-50171430.html>.
- [5] Новый штам коронавируса ХЕ или Франкенштейн: что нужно знать? (06.05.2022). Вилучено з <https://med.news.am/rus/news/31298/noviyiy-shtamm-koronavirusa-xe-ili-frankenshtejn-cto-nuzhno-znat.html>.
- [6] Тимошенко, Ю. (2001). Феномен метафори: проблема давня і сьогочасна. Слово і

- час, (5), 29-35.
- [7] Франція отримає підводного ядерного "Франкенштейна": Naval Group показала, як це роблять (відео). DEFENSE EXPRESS, (15 квітня 2021). Вилучено з https://defence-ua.com/weapon_and_tech/pidvodnij_flot_frantsiji_otrimaje_jadernogo_frankenshtejna_n_aval_group_pokazala_jak_tse_zrobljat_vidoe-3422.html.
- [8] Харарі, Ю.Н. (2016). Людина розумна. Історія людства від минулого до майбутнього. Харків: КСД. Вилучено з <https://flibusta.site/b/513464/read>.
- [9] Шимов Я. Франкенштейн, или новый СССР. Есть ли идеология у путинского режима? Delfi, (10.05.2022). Вилучено з <https://rus.delfi.ee/statja/96553807/frankenshtejn-ili-novyuy-sssr-est-li-ideologiya-u-putinskogo-rezhima>.
- [10] Goin, S. Ohio AG issues warning about 'Frankenstein opioids,' more powerful than fentanyl (10.05.2022). Вилучено з <https://www.foxnews.com/health/ohio-ag-warning-frankenstein-opioids-more-powerful-fentanyl>.
- [11] Franken-. Вилучено з <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/franken>.
- [12] Frankenstein. Вилучено з <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/frankenstein>.
- [13] Sheoran, N. Agnipath: A Frankenstein Monster Of Demographic Anxieties And Neoliberal Solutions. (01.07.2022). Вилучено з <https://thewire.in/security/agnipath-demographic-anxieties-neoliberal-solutions>.
- [14] Stewart W. Frozen bodies and brains of wealthy Brits and Americans are SNATCHED from a Russian lab where they were stored in the hope of being brought back to life: Cryogenics firm owners' bitter divorce leads to raid. MAILONLINE, (10 September 2021). Вилучено з <https://www.dailymail.co.uk/news/article-9978003/Cryogenically-frozen-bodies-brains-rich-people-SNATCHED-Russian-lab.html>.